

มาตรฐานสิ่งแวดล้อมสาธารณะ

1. เกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมสาธารณะไทย

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมสาธารณะในประเทศไทยให้ได้มาตรฐาน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งแพร่โรคติดต่อ และเพื่อความพึงพอใจของประชาชนคนไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จะเน้นพัฒนาสิ่งแวดล้อมสาธารณะในประเทศไทยให้บรรลุ 3 เรื่อง คือ สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย ให้ได้มาตรฐาน หรือ Healthy Accessibility Safety (HAS)

(1) สะอาด (Healthy) หมายถึง ส้วมจะต้องได้รับการดำเนินการให้ถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitation Conditions) เช่น ห้องส้วมและ สุขภัณฑ์ทั้งหมดจะต้องสะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็น มีวัสดุ อุปกรณ์ บริการ เช่น น้ำสะอาด สบู่ล้างมือ กระดาษชำระ เพียงพอ การเก็บกักหรือบำบัดสิ่งปฏิกูลถูกต้องและมีสภาพแวดล้อมสวยงามซึ่งจะส่งผลดีต่อทั้งทางร่างกาย และ จิตใจของผู้ใช้ส้วม

(2) เพียงพอ (Accessibility) หมายถึง ต้องมีส้วมให้เพียงพอแก่ความต้องการของผู้ใช้ รวมถึงผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาส

(3) ปลอดภัย (Safety) หมายถึง ผู้ใช้บริการจะต้องปลอดภัยขณะใช้ส้วม เช่น สถานที่ตั้งส้วมไม่เปลี่ยว แยกเพศชาย หญิง มีแสงสว่างพอเพียง เป็นต้น

เกณฑ์มาตรฐานสุขอนามัยระดับประเทศ

มาตรฐาน	เหตุผล / ความจำเป็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์*
ความสะอาด (Healthy :H) 1. พื้น ผนัง เพดาน โถส้วม ที่กด โถส้วม โถปัสสาวะ ที่กดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีใช้งานได้	ไม่เป็นแหล่งแพร่กระจายของเชื้อโรค	- ได้ทำการทดสอบการปนเปื้อนอุจจาระของส้วมสาธารณะ โดยทำการ Swab หาเชื้อ Faecal Coliform Bacteria เป็นตัวชี้วัด ผลการตรวจพบว่า บริเวณที่มีอุจจาระปนเปื้อนมากที่สุด คือ พื้นห้องส้วม ร้อยละ 50 รองลงมาคือที่ร่อนนั่งโถส้วม ร้อยละ 31 ที่กดโถส้วม/ปัสสาวะ ร้อยละ 7.7 ที่เปิดก๊อกน้ำอ่างล้างมือ ร้อยละ 6.9 และกลอนประตูหรือลูกบิดประตูส้วมด้านใน ร้อยละ 2.7
2. น้ำใช้สะอาด เพียงพอ และไม่มีกลิ่นน้ำขุ่น ภาชนะเก็บกักน้ำ ชันตักน้ำ สะอาด อยู่ในสภาพดีใช้งานได้	ต้องมีน้ำใช้ สะอาด เพียงพอ เพื่อใช้รดส้วมและทำความสะอาดห้องส้วมและสุขภัณฑ์ รวมทั้งภาชนะเก็บกักน้ำและอุปกรณ์ สะอาด อยู่ในสภาพดี	สภาพภาชนะใส่น้ำ และขันตักน้ำรดส้วม มีคราบสกปรก (ร้อยละ 48.5 และ 49.6 ตามลำดับ)
3. กระจายชำระเพียงพอต่อการใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ (อาจจำหน่ายหรือบริการฟรี) หรือมีสายฉีดน้ำชำระที่สะอาด อยู่ในสภาพดีใช้งานได้	มีความจำเป็นต้องทำความสะอาดร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการขับถ่ายอุจจาระ คนไทยส่วนใหญ่ชอบใช้น้ำทำความสะอาดหลังการขับถ่าย น้ำที่ใช้ต้องสะอาดเพราะน้ำจะสัมผัสกับช่องเปิดเข้าร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้หญิง	- ปัจจัยที่ผู้ใช้บริการไม่พอใจการบริการส้วมสาธารณะอันดับหนึ่งคือ ไม่มีการให้บริการสิ่งจำเป็นในการใช้ทำความสะอาด (ไม่พอใจ ร้อยละ 40.3 พอใจน้อย ร้อยละ 37.3) - จากการทดสอบการปนเปื้อน Faecal Coliform Bacteria ของน้ำในภาชนะสำหรับรดส้วม ด้วยชุด SI-2 ผลการตรวจพบว่ามีกรปนเปื้อน ร้อยละ 26.3 - ส้วมสาธารณะ ส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาดร่างกายหลังการขับถ่าย เช่น กระจายชำระ สายฉีดน้ำ ร้อยละ 65.0
4. อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ กระจก สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้	ส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยหลังการใช้ส้วมทุกครั้ง และป้องกันเชื้อโรค	- ได้ทำการทดสอบการปนเปื้อนอุจจาระของส้วมสาธารณะ โดยทำการ Swab หาเชื้อ Faecal Coliform Bacteria เป็นตัวชี้วัด ผลการตรวจพบว่า บริเวณที่เปิดก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ มีการปนเปื้อนอุจจาระ ร้อยละ 6.9

มาตรฐาน	เหตุผล/ความจำเป็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์*
5. สนับสนุนให้มีพร้อมให้ใช้ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ	ส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยหลังการใช้ส้วมทุกครั้ง และป้องกันเชื้อโรค	- บริเวณอ่างล้างมือของส้วมสาธารณะ มีสบู่ก้อน ร้อยละ 14.7 มีสบู่เหลว ร้อยละ 15.1 ไม่มีสบู่สำหรับล้างมือ ร้อยละ 70.3
6. ถังรองรับมูลฝอยสะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึม ตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือหรือบริเวณใกล้เคียง	ป้องกันเชื้อโรค และไม่ก่อให้เกิด ทัศนอุจาด	- ถังขยะภายในห้องส้วมถูกสุขลักษณะ (วัสดุแข็งแรงไม่รั่วซึม มีฝาปิดมิดชิด) ร้อยละ 20.1 ไม่ถูกสุขลักษณะ ร้อยละ 35.5 และไม่มีถังขยะภายในห้องส้วม ร้อยละ 44.4
7. มีการระบายอากาศดี และไม่มีกลิ่นเหม็น	ลดปัญหาความอับชื้น และการเกิดกลิ่นเหม็น	- ปัญหาที่พบมากที่สุดขณะสำรวจสถานการณ์ส้วมสาธารณะ คือ มีกลิ่นเหม็น ร้อยละ 34
8. สภาพท่อระบายสิ่งปฏิกูลและถึงเก็บกักไม่รั่วแตกหรือชำรุด	มีภูมิทัศน์ที่ดี และช่วยสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียน ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคระบบทางเดินอาหารและพยาธิ	- สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญทางด้านสาธารณสุขจากสำรวจสถานการณ์ส้วมสาธารณะ คือ สภาพท่อระบายสิ่งปฏิกูล และถึงเก็บกัก รั่ว แตก ชำรุด ร้อยละ 8.6
9. จัดให้มีการทำความสะอาดและระบบการควบคุมตรวจตราเป็นประจำ	มีการบริหารจัดการที่ดี มีผู้รับผิดชอบจัดระบบวิธีการ ความถี่ในการทำความสะอาด เพื่อให้ส้วมสะอาดน่าใช้ อยู่เสมอ	- กลอนประตู-อ่างล้างมือขาดการซ่อมบำรุง ร้อยละ 6.3 และเสนอแนะให้มีคนดูแลทำความสะอาดสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงที่มีคนใช้มาก ร้อยละ 29.3
ความเพียงพอ (Accessibility :A) 10. จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้พิการ ผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์และประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่	ความสะดวก และปลอดภัย สำหรับ เพื่อให้ผู้ที่มีปัญหาทางสุขภาพ สามารถใช้ส้วมนั่งราบได้	- จากสำรวจสถานการณ์ส้วมสาธารณะ มีบริการส้วมสำหรับคนพิการ ร้อยละ 10.5
11. ส้วมสาธารณะพร้อมใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ	เพื่อความสะดวกความจำเป็น และ เพียงพอต่อการใช้งาน	- การจัดการส้วมสาธารณะเปิดให้ประชาชนใช้ตลอดเวลาทำการ ร้อยละ 88.7
ความปลอดภัย (Safety :S) 12. บริเวณที่ตั้งส้วมต้องไม่อยู่ที่ลับตา / เปลี่ยว	ลดปัญหาอาชญากรรมเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	- จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานห้องส้วมสาธารณะ เรื่องความปลอดภัยเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งเห็นด้วย ร้อยละ 92.26

มาตรฐาน	เหตุผล/ความจำเป็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์*
13. กรณีที่มีห้องส้วมตั้งแต่ 2 ห้องขึ้นไป ให้แยกเป็นห้องส้วมสำหรับชาย – หญิง โดยมีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่ชัดเจน	ความเป็นสัดส่วน และปลอดภัยในชีวิต	- เจ้าของสถานที่ที่จะจัดให้บริการส้วมสาธารณะแบบแยกเพศ ร้อยละ 76.2
14. ประตู ที่จับเปิด-ปิด และที่ล็อคด้านใน สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้	เพื่อความปลอดภัย	- ผู้ให้บริการส้วมสาธารณะได้เสนอปัญหาที่พบเพิ่มเติมคือ สภาพห้องส้วมขาดการซ่อมบำรุง เช่น กลอนประตู อ่างล้างมือชำรุด ร้อยละ 6.3 และเสนอแนะว่า ควรมีการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ที่ชำรุดอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลอนประตู ที่เปิดก๊อกอ่างล้างมือ ชักโครก เป็นต้น ร้อยละ 7.0
15. พื้นห้องส้วมแห้ง	ป้องกันการลื่นหกล้มลดการเจริญเติบโตของเชื้อโรคลดกลิ่นเหม็น	- พื้นภายในห้องส้วมเปียกแฉะและ ร้อยละ 65.6
16. แสงสว่างเพียงพอ สามารถมองเห็นได้ทั่วบริเวณ	มองเห็นความสะอาดชัดเจน ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และลดปัญหาอาชญากรรม	- ส้วมสาธารณะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเทศบาล มีแสงสว่างในห้องส้วมไม่พอเพียง ร้อยละ 47.9 และ 40.0 ตามลำดับ

หมายเหตุ :

1. HAS : คือ ความสะอาด (Healthy : H) ความเพียงพอ (Accessability : A) ความปลอดภัย (Safety : S)
2. *รายงาน 1. การศึกษา สถานการณ์ส้วมสาธารณะในประเทศไทย กรมอนามัย (2547)
2. การศึกษา สถานการณ์ด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กรมอนามัย (2547)

2. การประเมิน

ต้องผ่านมาตรฐาน จำนวน 16 ข้อ ทุกข้อ

แบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ

หน่วยงาน

สถานที่ตั้ง

จำนวนอ่างล้างมือ.....ที่ จำนวนห้องส้วม.....ที่ จำนวนที่ปัสสาวะ.....ที่

เกณฑ์มาตรฐาน	ผลการประเมิน	
	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ความสะอาด (Healthy : H)		
1. พื้นผนัง เพดาน โถส้วม ที่กดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้		
2. นำใช้สะอาด เพียงพอ และไม่มีกลิ่นน้ำขุ่น ภาชนะเก็บกักน้ำ ชันตักน้ำ สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้		
3. กระจกชำระเพียงพอต่อการใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ (อาจจำหน่ายหรือบริการฟรี) หรือสายฉีดน้ำชำระที่สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้		
4. อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ กระจก สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีและใช้งานได้		
5. สบู่ล้างมือ พร้อมให้ใช้ ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ		
6. ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึม ตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือ หรือบริเวณใกล้เคียง		
7. มีการระบายอากาศดี และ ไม่มีกลิ่นเหม็น		
8. สภาพท่อระบายสิ่งปฏิกูลและถังเก็บกักไม่รั่วแตกหรือชำรุด		
9. จัดให้มีการทำความสะอาด และระบบการควบคุมตรวจตราเป็นประจำ		
ความเพียงพอ (Accessibility : A)		
10. จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้พิการ ผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์และประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที		
11. ส้วมสาธารณะพร้อมใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ		
ความปลอดภัย (Safety : S)		
12. บริเวณที่ตั้งส้วมต้องไม่อยู่ที่ลัดดาเปลี่ยว		
13. กรณีที่มีห้องส้วมตั้งแต่ 2 ห้องขึ้นไป ให้แยกเป็นห้องส้วมสำหรับชาย-หญิง โดยมีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่ชัดเจน		
14. ประตู ที่จับเปิด - ปิด และที่ล็อกด้านใน สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้		
15. พื้นห้องส้วมแห้ง		
16. แสงสว่างเพียงพอ สามารถมองเห็นได้ทั่วบริเวณ		

หมายเหตุ : HAS คือ ความสะอาด (Healthy : H) , ความเพียงพอ (Accessibility : A) , ความปลอดภัย (Safety : S)

สรุปผลการประเมิน

ผ่านเกณฑ์การประเมินฯ ทั้ง 16 ข้อ

ต้องปรับปรุง (ข้อ.....)

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 25.....

คำชี้แจงการใช้เกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมสาธารณะกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

เกณฑ์มาตรฐาน	คำชี้แจง
1. พื้นผนัง เพดาน โถส้วม ที่กีดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กีดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้	1. - ความสะอาด หมายถึง ไม่มีฝุ่น หยากใย - ไม่มีคราบสกปรก ให้สังเกตบริเวณซอกมุม คอห่านภายในภายนอกโถส้วมและโถปัสสาวะด้วย
2. น้ำใช้สะอาด เพียงพอ และไม่มีลูกน้ำยุง ภาชนะเก็บกักน้ำ ชันตักน้ำ สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้	2. น้ำสะอาด หมายถึง น้ำใส ไม่มีตะกอน (มองดูด้วยตา)
3. กระจายชำระเพียงพอต่อการใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ (อาจจำหน่ายหรือบริการฟรี) หรือ สายฉีดชำระที่สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้	3. - กรณีมีกระจายชำระ กระจายชำระต้องอยู่ในภาชนะที่เตรียมไว้หรือที่แขวนโดยเฉพาะ - กรณีมีน้ำประปาเปิดได้ตลอดเวลาต้องมีสายฉีดน้ำชำระ - กรณีสถานที่ ที่ไม่มีน้ำประปาหรือมีน้ำประปาเปิดได้บ้างบางเวลาหรือขาดแคลนน้ำ ให้พิจารณา น้ำ ภาชนะเก็บกักน้ำ ชันตักน้ำสะอาดสามารถใช้น้ำดังกล่าวทำความสะอาดร่างกายได้ ถือว่าควรผ่านการประเมิน ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ประเมิน
4. อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ กระจก สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีและใช้งานได้	4. อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ กระจก ให้สังเกต คราบสกปรกหรือคราบสีดำ บริเวณซอก รอยต่อระหว่างโลหะกับเนื้อกระเบื้อง และก๊อกน้ำด้วย
5. สบู่ล้างมือ พร้อมให้ใช้ ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ	5. สบู่ล้างมือ ควรอยู่ในภาชนะใส่สบู่โดยเฉพาะถ้าเป็นสบู่เหลว ที่กีดสบู่ต้องใช้งานได้
6. ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึม ตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือ หรือบริเวณใกล้เคียง	6. ต้องไม่มีขยะมูลฝอยล้นออกมาจนถึง
7. มีการระบายอากาศดี และ ไม่มีกลิ่นเหม็น	7. - การระบายอากาศดี หมายถึง มีช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ห้อง หรือมีเครื่องระบายอากาศ - ไม่มีกลิ่นเหม็น หมายถึง ไม่มีกลิ่นของอุจจาระ และปัสสาวะและต้องไม่มีกลิ่นเหม็นขณะรดน้ำหรือกดชักโครก ซึ่งเป็นกลิ่นจากท่อหรือบ่อเกรอะที่ไหลย้อนขึ้นมาโดยปกติส้วมที่มี การติดตั้งท่อระบายอากาศจากฐานตั้งส้วมและบ่อเกรอะจะไม่มีปัญหานี้

คำชี้แจงการใช้เกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (ต่อ)

เกณฑ์มาตรฐาน	คำชี้แจง
8. สภาพท่อระบายสิ่งปฏิกูลและถังเก็บกักไม่รั่วแตกหรือชำรุด	8. ไม่พบรอยแตกร้าวของท่อ ถังเก็บกัก และฝาปิดบ่อเก็บกักสิ่งปฏิกูล
9. จัดให้มีการทำความสะอาด และระบบการควบคุมตรวจตราเป็นประจำ	9. - จัดระบบให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบทำความสะอาดเป็นประจำทุกวัน ควรทำความสะอาดอย่างน้อย วันละ 2 ครั้ง - จัดระบบให้มีเจ้าหน้าที่ควบคุมตรวจตราเพื่อให้การทำความสะอาดห้องส้วมให้สะอาดอยู่เสมอ
10. จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้พิการ ผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์และประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งห้อง	10. ส้วมนั่งราบ จะเป็นแบบชักโครกหรือราดน้ำก็ได้ ในกรณีที่โรงเรียนไม่มีคนพิการหรือผู้สูงอายุ หรือไม่มีผู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้ส้วมแบบนั่งราบ ถือว่าควรผ่านการประเมินทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ประเมิน
11. ส้วมสาธารณะพร้อมใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ	-
12. บริเวณที่ตั้งส้วมต้องไม่อยู่ที่ลับตา/เปลี่ยว	-
13. กรณีที่มีห้องส้วมตั้งแต่ 2 ห้องขึ้นไป ให้แยกเป็นห้องส้วมสำหรับชาย - หญิง โดยมีป้าย หรือสัญลักษณ์ที่ชัดเจน	
14. ประตู ที่จับเปิด - ปิด และที่ล็อคด้านใน สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้	
15. พื้นห้องส้วมแห้ง	15. หากพบว่าบางครั้งพื้นภายในห้องส้วมไม่แห้ง แต่ถ้าพื้นไม่ลื่นและไม่มีน้ำขังถือว่าควรผ่านการประเมิน ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ประเมิน
16. มีแสงสว่างเพียงพอ	16. แสงสว่างอย่างน้อย 100 ลักซ์ หรืออาจใช้วิธีง่ายๆคือ ในคนสายตาปกติสามารถมองเห็นลายมือที่อยู่ห่างจากตาประมาณ 1 ฟุตได้ชัด แสดงว่าแสงสว่างเพียงพอ

เกณฑ์สำหรับการพิจารณา “การประกวดสุดยอดส้มแห่งปี”

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

1. ต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานส้มสาธารณะ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
2. ควรประกอบด้วย สิ่งต่าง ๆ ตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณี จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษได้แก่
 - 2.1 มีส้มสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ ได้มาตรฐานตามกฎหมายกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548
 - 2.2 การประหยัดพลังงาน เช่น มีการออกแบบห้องส้มเพื่อให้ประหยัด ไฟฟ้า น้ำ มีข้อความให้ช่วยกันประหยัด ไฟฟ้า น้ำ กระดาษชำระ ฯลฯ
 - 2.3 ความสะอาดสวยงาม บริเวณภายในและภายนอกอาคาร มีต้นไม้ ดอกไม้ประดับ ฯลฯ
 - 2.4 ความสะอาดสบาย เช่น
 - มีกระดาษหรือผ้าสำหรับเช็ดมือ (แบบเช็ดครั้งเดียวแล้วซัก) หรือ Hand Dryer
 - มีที่สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็ก
 - ภายในส้มแต่ละห้องมีตะขอหรือที่วางสัมภาระ
 - มีที่นั่งรอหน้าห้องส้ม ฯลฯ
 - 2.5 อื่น ๆ เช่น มีการนำเอาสมุนไพรมาวางไว้ในห้องส้มเพื่อเกิดกลิ่นหอม ฯลฯ